

ОЦІНКА ПСИХІЧНОГО ТА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

*І. І. Вовченко, Т. Б. Кутек, М. Є. Чорна
Житомирський державний університет
імені Івана Франка*

Анотація. Стаття присвячена вивченню психічного та фізичного розвитку дітей з особливими потребами. У статті представлено результати оцінки фізичного розвитку та ступені зниження інтелекту дітей з особливими потребами.

Ключові слова: оцінка, фізичний розвиток, діти з особливими потребами.

Постановка проблеми. Світове співтовариство приділяє велику увагу вирішенню проблем людей з обмеженими можливостями, що на сьогодні набули актуальності. Проблеми, пов'язані з фізичними дефектами значною мірою можуть ускладнювати контакти людей з обмеженими фізичними можливостями і з довкіллям, обмежувати їхню участь у житті суспільства.

Аналіз останніх досліджень. В Україні кількість дітей з особливими потребами щорічно збільшується на 5–6 тисяч. Психічний розвиток дітей, що навчаються в інтернатних закладах має свої специфічні особливості.

Багато дослідників вказують на величезний позитивний вплив фізичної культури в розвитку, навчанні та реабілітації дитини з обмеженими функціональними можливостями. Вплив фізичної культури як ефективного чинника у психічному та психофізіологічному розвитку дітей розглядається у працях багатьох науковців [1–3, 5]. Проте залишаються невирішеними питання щодо організації і формування змісту інклюзивного фізичного виховання [4], що потребує дослідження фізичного та психічного розвитку дітей з особливими потребами.

Мета дослідження – визначити показники психічного та фізичного розвитку дітей з особливими потребами.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан досліджуваного питання у науково-методичній літературі.
2. Встановити ступінь зниження інтелекту школярів спеціальної школи-інтернату.
3. Визначити фізичний розвиток учнів спеціальної школи-інтернату.

Для вирішення поставлених завдань використовували наступні методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, метод оцінки фізичного розвитку за антропометричними стандартами, метод оцінки психічного розвитку, методи математичної статистики.

У дослідженнях взяли участь молодші школярі (n – 22) спеціальної школи-інтернату.

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз амбулаторних карток та результати медичного огляду школярів спеціальної школи-інтернату, яких обстежували, дозволив розподілити їх

на ступені зниження інтелекту. Із обстежених дітей 36,4% мають легку розумову відсталість, 63,6% помірну розумову відсталість. Дітей, які мають тяжку і глибоку розумову відсталість не виявлено (рис. 1).

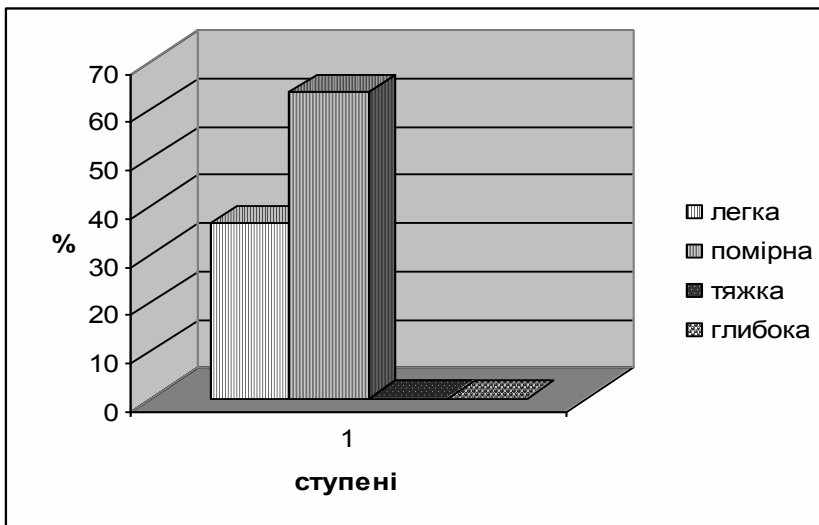

Рис. 1. Ступінь розумової відсталості молодших школярів

Для оцінки фізичного розвитку вимірювали наступні показники: довжину тіла, масу тіла, окружність грудної клітки. Отримані дані середньостатистичних даних ($\bar{x} \pm \sigma$) фізичного розвитку учнів спеціальної школи свідчать про те, що показники довжини тіла, маси тіла, окружності грудної клітки нижчі від середньовікових стандартів. Середньостатистичні показники фізичного розвитку хлопчиків молодшого віку, які мають розумову відсталість дещо вищі від показників, що виявили у дівчат. Згідно методики оцінки фізичного розвитку за антропомет-

ричними стандартами учнів спеціальної школи-інтернату розподілили за рівнями фізичного розвитку. Так, за результатами дослідження виявлено 40,9 % дітей, які мають середній рівень фізичного розвитку, 59,1% – нижче середнього рівня.

У дітей спеціальної школи-інтернату з розумовими вадами встановлено низькі показники довжини тіла – 54,5%, маси тіла – 68,2% та окружності грудної клітки – 40,9%.

У результаті дослідження встановлено, що діти, які мають середній рівень фізичного розвитку більш рухливі, у них вищі пізнавальні інтереси, можуть справлятися із завданнями самостійно.

Отримані дані створюють позитивні умови підбору засобів фізичного виховання для дітей з легкою формою розумової відсталості, адекватних їх психічному і фізичному розвитку.

Висновки.

1. Теоретичний аналіз джерел стосовно особливостей фізичного і психічного розвитку дітей з обмеженими функціональними можливостями, які навчаються в інтернатних закладах дає змогу зробити висновки, що у вихованні цієї категорії дітей існує ряд проблем. Необхідним є забезпечення комплексного підходу до фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку. Лише такий підхід, з акцентом на формування мотивації та раціонально організованої рухової активності, дозволить максимально наблизити психофізичні можливості організму до самореалізації в суспільстві.

2. Із обстежених дітей 36,4% мають легку розумову відсталість, 63,6% – помірну розумову від-

сталість. Дітей, які мають тяжку і глибоку розумову відстаєність не виявлено.

3. У результаті дослідження встановлено, що 40,9% дітей мають середній рівень фізичного розвитку, 59,1% – нижче середнього; 54,5% мають низькі показники довжини тіла, 68,2% – маси тіла, 40,9% – окружності грудної клітки. Рівень фізичного розвитку дітей спеціальної школи-інтернату з розумовими вадами значно нижчий порівняно з фізично здоровими учнями.

Список літературних джерел

1. Кузнецова Л. І. Рухливі ігри як основний засіб адаптивного фізичного виховання молодших школярів з відхиленнями розумового розвитку : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту. – Київ, 2015. – 19 с.
2. Михайлова Н. Гідрокінезотерапія як засіб фізичної реабілітації дітей з розумовими вадами // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. Вип. 5. – Вінниця, 2004. – С. 485–489.
3. Поташняк І. М. Фізична підготовленість учнів спецшколи для дітей із затримкою психічного розвитку // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. праць. – Харків : ХХПІ, 2001. – № 18. – С. 26–31.
4. Приступа Є. Н., Петришин Ю. В., Боднар І. Р. Інклюзивне фізичне виховання школярів 1–3 груп здоров'я // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 62–67.

5. Хохліна О. П. Методика формування загальних інтелектуальних здібностей дитини // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – С. 23–25.